

ДО

**НАУЧНОТО ЖУРИ
ЗА ЗАЩИТА НА ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД
ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА НАУЧНА СТЕПЕН
„ДОКТОР НА НАУКИТЕ“
ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ
3.6 ПРАВО,
ОБЛАСТ НА ВИСШЕТО ОБРАЗОВАНИЕ
3. СОЦИАЛНИ, СТОПАНСКИ И ПРАВНИ
НАУКИ,
ОПРЕДЕЛЕНО СЪС ЗАПОВЕД НА РЕКТОРА
НА НОВ БЪЛГАРСКИ УНИВЕРСИТЕТ
№ 3-РК-17 ОТ 05.10.2022 Г.**

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Красимира Средкова Иванова

Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Научна област 3. Социални, стопански и правни науки. Професионално направление „3.6. Право“. Специалност „Трудово право и общественно осигуряване“

относно дисертационния труд

на доц. д-р Ивайло Иванов Стайков

на тема „Неплатеният отпуск по чл. 160, ал. 1 от Кодекса на труда“

за придобиване на научната степен „Доктор на науките“ -- Научна област 3.

Социални, стопански и правни науки. Професионално направление „3.6.

Право“. Специалност „Трудово право и общественно осигуряване“

Уважаеми членове на научното жури,

Определена съм за рецензент с решение на научното жури, назначено със Заповед № 3-РК-17 от 05.10.2022 г. на Ректора на Нов български университет по процедурата за придобиване на научна степен „Доктор на науките“ от доц. д-р Ивайло Стайков за

монографичния труд „Неплатеният отпуск по чл. 160, ал. 1 от Кодекса на труда“. В изпълнение на моите задължения се запознах с дисертационния труд и автореферата за него, както и с професионалната и творческа биография, на които съм и непосредствен свидетел.

I. ПРОФЕСИОНАЛНА ХАРАКТЕРИСТИКА НА КАНДИДАТА.

1. Ивайло Стайков е завършил Юридическия факултет в Софийския университет „Св. Климент Охридски“ през 1994 г. През 2003 г. е придобил и образователната степен „Магистър по финанси“ след обучение във Великотърновския университет „Св.св. Кирил и Методий“. Придобил е научната степен „Доктор по право“ през 2006 г. в Нов български университет.

Професионалната реализация на Ивайло Стайков е богата и многообразна. В нея преобладава академичната дейност. От 2002 до 2011 г. той работи последователно като асистент, старши асистент и главен асистент по трудово право и обществено осигуряване в НБУ. От м. ноември 2011 г. досега е доцент по същата специалност в същия университет. Избиран е за хоноруван асистент в Университета за национално и световно стопанство.

Същевременно Ивайло Стайков е придобил и богат практически опит като юрисконсулт във в. „Делова седмица“, адвокат, ликвидатор на ЗК "София Инс" АД, консултант на различни учреждения и организации.

2. Изключително богата е изследователската дейност на Ивайло Стайков, отразена в над 200 научни и научно-практически публикации. Сред тях са две монографии, десетки студии и статии. Особено внимание заслужават неговите учебни помагала -- Библиография на българската литература по трудово право. Част първа; Библиография на българската литература по трудово право. Част втора; Библиография на българската литература по осигурително право и право на социално подпомагане; Библиография на литературата по международно и сравнително трудово и осигурително право и социално право на Европейския съюз; Библиография на българската литература по трудовоправните аспекти на държавната служба – всички издадени през 2022 г. В тях е включен колосален труд и имат неопценимо практическо значение. Според мен те не по-малко от представената в настоящата процедура монография позволяват да му бъде присъдена научната степен „Доктор на науките“.

91 от научните публикации на Ивайло Стайков са цитирани нееднократно от 65 автори.

Всички факти за преподавателската, изследователската и практико-приложната дейност на Ивайло Стайков го определят като задълбочен и многостранно изявен юрист. Те оправдават неговото утвърдено челно място в трудовото и осигурителното право в нашата държава.

II. ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД.

A. Обща характеристика.

1. По настоящата процедура доц. Ивайло Стайков участва с монографичен труд на тема „Неплатеният отпуск по чл. 160, ал. 1 от Кодекса на труда“. И тук възниква важен процедурен въпрос, от който може да произтекат последици по същество. Поставих този въпрос на предварителното обсъждане в НБУ относно допускането до защита. По темата „Неплатеният отпуск по чл. 160, ал. 1 от Кодекса на труда“ Ивайло Стайков има публикувана книга, издадена от изд. „Авангард Прима“ в София през 2016 г., 306 с. По същата тема в рамките на настоящата процедура НБУ -- Магистърски факултет, Програма „Право“, 2022 г., е публикувал ръкопис на дисертация в PFD формат, 366 с. Какво да се оценява – публикуваната през 2016 г. книга или публикуваният през 2022 г. ръкопис на дисертация? По същество няма големи разлики в съдържанието, но в ръкописа има някои анализи, които липсват в книгата. Те са по въпроси на правна уредба след публикуването на книгата. Авторът посочва редица цитирания на книгата, което е вярно, но те не се отнасят до дисертацията. Затова не могат да бъдат отчетени при защитата. Двете произведения повдигат и други въпроси.

Представям настоящата рецензия по ръкописа, представен в качеството му на дисертация. Така аргументирам и своите становища.

2. Представеният дисертационен труд за придобиването на научна степен „доктор на науките“ съдържа **теоретични обобщения и решения на важни научни и научно-приложни проблеми, които напълно съответстват на съвременните постижения и представляват значителен и оригинален принос в трудовоправната наука.** Затова на основание чл. 12, ал. 4 ЗРАСРБ като цяло той може да бъде успешно защитен.

3. Ръкописът на дисертационния труд е в обем на 366 с., обособени в Увод, 5 глави с общо 24 параграфа, Заключение и Списък на използваната литература. Макар структурата да е раздробена в известна степен (за което ще стане дума по-долу), тя отразява коректно и в повечето случаи убедително тезите на автора.

Авторефератът е представен коректно, макар и в стила на автора – доста многословно..

Авторът е проучил голямо количество правна литература -- 237 заглавия. За съжаление тя е само българска и руска. Без никакво предубеждение и политически съображения, а напротив – с голямо уважение към научните трудовоправни изследвания на руските колеги, намирам това за недостатъчно, а някъде и излишно. Липсва каквато и да е информация за чуждестранни европейски (извън руското) законодателства и научни изследвания, а неплатен отпуск е предвиден не само в българското и руското законодателства. При това съчинението не е определено като сравнителноправно между българското и руското законодателство.

Трябва обаче да се подчертае, че използваната литература е не само като илюстрация на становища; там, където присъства **научна критика** (вкл. на мои тези), тя е коректна и обоснована.

4. Похвален е критичният подход на дисертанта към действащото **българско законодателство**. Той не само показва познаването на това законодателство, но убедително разкрива неговите недостатъци. Добре е нормотворческите органи да се замислят върху направените критични бележки.

5. В дисертационния труд е представена много добре (макар и според мен систематично неподходящо, **съдебната практика** (Гл. Четвърта). Авторът подхожда критично към нея и прави предложения за усъвършенстването ѝ.

6. **Езикът** на дисертационния труд е прецизен, точен, достъпен, макар и характерно за доц. Ивайло Стайков -- многословен. Той показва доброто владение на материята и умелото ѝ и юридически прецизно представяне.

Б. Научна новост на труда.

1. Дисертационният труд е оригинално научно теоретично постижение с научно-приложно значение по смисъла на чл. 12, ал. 4 ЗРАС, което съдържа **теоретични обобщения и решения на научни и научно-приложни проблеми, съответстващи на съвременните постижения и представляват значителен и оригинален принос в науката**. Той

анализира критично правната уредба, извежда научни изводи, прави предложения за правилното прилагане на закона и за неговото усъвършенстване. Оригинален е като цяло и в отделни негови части.

2. Наред с общото приносно значение на труда внимание заслужават и **отделни особено оригинални негови приноси** като:

а. анализът на превръщането на неплатения отпуск по чл. 160, ал. 1 КТ от правна възможност в субективно право на работника или служителя, когато ползването му е разрешено от работодателя (Гл. Втора, § 6);

б. зачитането на разглеждания вид отпуск в различните хипотези за трудов стаж (Гл. тора, § 7, т. 5.1 и 5.2);

в. рефлексните последици при упражняване на правото на неплатен отпуск по чл. 160, ал. 1 КТ (Гл. Втора, § 9);

г. хипотезата на неплатения отпуск като субективно право на работника или служителя (Гл. втора, § 12). Тук обаче намирам за ненужни съпоставките с неплатени отпуски, съвсем различни по основание с разглеждания отпуск – например за религиозни празници на вероизповедания, различни от източноправославното и др.;

д. анализът на съдебната практика по чл. 160, ал. 2 КТ (Гл. четвърта). Тук обаче не намирам за подходящо систематичното място на този анализ в самостоятелна последна глава от съчинението. Така тя не може да изпълни успешно своето предназначение – като подкрепа на тезите на автора, като анализ на несподеляните от него виждания на съдилищата и пр. Мястото на съдебната практика според мен е при теоретичния анализ на конкретните проблеми, които авторът изследва;

е. предложенията за усъвършенстване на законодателството, направени на отделни места в изложението и синтетично обобщени в Заключениеето.

3. При анализа на правната уредба и представяне на своите тези авторът показва задълбочено **познаване на правната наука** – както трудовоправна, така и в пълнота. Представя убедително (макар и в някои случаи доста многословно) заключенията си, аргументира убедително своите изводи.

В. Критични бележки.

1. В съчинението на доц. Ивайло Стайков „Неплатеният отпуск по чл. 160, ал. 1 от Кодекса на труда“ има и някои **проблеми**, чието отстраняване при евентуално следващо издание би увеличило още повече стойността му. Едни от тях имат общ характер и неведнъж

съм обръщала вниманието на автора върху тях, а други са конкретни за обсъжданото съчинение.

Характерни за изобщо за изследванията на доц. Ивайло Стайков, включително обсъжданото е:

а. прекалено многото цитирания (напр. с. 6, заб. 1; с. 30, заб. 32; с. 94, заб. 132; с. 96, заб. 136; с. 204, заб. 268). Някъде те са по повече от една страница. Това не само че увеличава обема на изложението, но не позволява на читателя да се ориентира и евентуално да потърси по-същественото написано от цитираните автори по изследвания въпрос;

б. ненужно натоварване на обема на изложението с позоваване и цитиране на автори с академичните им звания и научни степени. Авторското право е на физическото лице независимо от академичното му положение.

2. Имам бележки и конкретно по дисертационния труд:

а. най-напред по същество. Има тези, на автора, които са най-малкото *спори* и се нуждаят от повече аргументация. Например:

Първо, не мога да възприема тезата на автора, че споразумението за ползване на неплатения отпуск е договорно изменение на трудовото правоотношение, изложена в Гл. Втора, § 5. Разрешението на работодателя е начин на упражняване на правото на работника или служителя, но не изменя трудовото правоотношение от такова, каквото е създадено. Това е само част от съдържанието на правоотношението.

Второ, не приемам и тезата за възможността за *устно разрешение* от работодателя за ползване на неплатения отпуск, а и в изложението в Гл. Втора, § 5 т. 1 не са посочени достатъчно аргументи. Как ще се доказва даденото в такива случаи разрешение? Не е ясно каква точно е тезата на автора за устно разрешение. В първи абзац той не отича устната форма, а в следващите абзаци ползва аргументи за писмената.

Трето, за мен са недостатъчно аргументите, че евентуално договорно установен неплатен отпуск не се зачита за *трудов стаж*, посочени на с. 122 слдвщ. Аргументът, че такъв договор не е предвиден в закона не е достатъчен. За да бъде допустим той, трябва законът да го предвиди;

Трудът е натоварен с много *излишни и самоцелни анализи*. Например:

Първо, не намирам за необходим подробният анализ на § 3д, ал. 1 ЗР КТ, най-малкото защото действието на тази разпоредба е било ограничено и е изтекло през 2010 г., а и няма

никаква връзка с неплатения отпуск по чл. 160, ал. 1 КТ, освен неплатения характер, но в действащото законодателство има и много други неплатени отпуски, които пък не са анализирани.

Второ, намирам, че читателите са твърде подценени, за да им се обяснява кога нарежданията на работодателя са незаконни (с. 203, абз. 1), що е то „основание“ (с. 211), какво е „действие по отношение на лицата“ (с. 211), „законоустановен“ (с. 215) и др.

б. имам редица бележки и препоръки относно *оформянето на труда*. Поставям някои от тези въпроси, защото един научен труд, особено юридически, представен за най-висока оценка, трябва да бъде изряден и в неговото представяне и да дава пример на младите изследователи.

Първо, в *структурно отношение*. Трудът е твърде много раздробен в глави, параграфи и точки (някои само от 2-3 страници), което се отразява върху концентрацията на читателя. При това се получават редица повторения в съдържанието. Или пък обособяването на съдебната практика в отделна глава, за което стана дума.

Второ, не възприемам постоянната употреба на термини с посочване в скоби на техните синоними – „споразумение (договор)“, „законен (законоустановен)“, „законен (законосъобразен)“ и мн.др. Какво повече ни се казва по този начин? В скоби се поставя пояснение, а в случая нищо не се пояснява, а същото се изразява със синоним.

Трето, със съжаление отново откривам *езикови проблеми*. Изречния от по 10, 15, 17 реда (напр. с. 92—93, абз. посл.), много проблеми с препинателните знаци (с. 70, абз. 2; с. 71 и мн. др.), с членуването на думите (с. 74, абз. 2; с. 75, абз. 1; с. 81, т. 1.3; с. 83, абз. 1; с. 90, абз. 2; с. 93) – това е недопустимо в юридическо съчинение, дори само защото единственото средство за производство в правото е езикът в писмената и говоримата му форма.

Поставям тези въпроси не за да омаловажа труда на доц. Ивайло Стайков, а за да не бъдат повтаряни и в други научни съчинения.

III. ЗАКЛЮЧЕНИЕ.

На основата на представената характеристика на дисертационния труд “Неплатеният отпуск по чл. 160, ал. 1 от Кодекса на труда”, както и на непосредствените ми лични впечатления от многобройните негови научни публикации на доц. д-р Ивайло Стайков по и

извън темата на дисертационния труд предлагам на Научното жури да приеме за **установено**, че:

1. Са спазени **формалните изисквания** на ЗРАС, ППЗРАС и съответния правилник на Нов български университет.

2. **Професионалното развитие** на Ивайло Стайков като асистент, старши асистент, главен асистент и доцент му е позволило да натрупа опит в изследователската дейност, да представи настоящия дисертационен труд с висок научни качества, което да бъде добра основа за бъдещото му академично развитие.

3. Представеният **дисертационен труд** е оригинално творческо научно постижение, плод изцяло на самостоятелната изследователска дейност на автора. Той е насочен към решаване на важни и актуални научни и приложни проблеми на трудовото право, подготвен е в съответствие със съвременните постижения на българската правна наука и творчески ги доразвива. Трудът е на високо теоретично равнище и допринася за решаване на важни и много актуални проблеми. Научните постижения на кандидата се изразяват в обогатяване на съществуващите знания по трудово право, в създаване на новости в трудовоправната теория и имат съществено значение за нормотворческата практика и практиката по прилагане на трудовото право.

Посочените и други досегашни постижения на кандидата оформят моето убеждение на основание чл. 12, ал. 4 ЗРАС да предложа на Научното жури да даде **научната степен “Доктор на науките”** на доц. Ивайло Иванов Стайков. Той заслужава това признание и за този, но не толкова и не само за този труд, а за цялостната си научно-изследователска дейност.

София, 16.12.2022 г.

РЕЦЕНЗЕНТ:

(проф. д-р Красимира Средкова)